

Svar på høring om forskrifter om nasjonale retningslinjer for barnevernsfaglige masterutdanninger

FRI – Foreningen for kjønns- og seksualitetsmangfold og Skeiv Ungdom viser til høring fra Kunnskapsdepartementet om *Forslag til forskrift om nasjonal retningslinje for masterutdanning i barnevern og forslag til forskrift om nasjonal retningslinje for masterutdanning i barnevernsarbeid*. I det følgende er våre innspill til forslaget.

FRI har gjennom tiltaket *Rosa kompetanse barnevern* siden 2015 på oppdrag fra Bufdir arbeidet med å heve kompetansen om kjønns- og seksualitetsmangfold blant ansatte i barnevernet. FRI har gjennom dette arbeidet erfart at de barnevernsfaglige utdanningene i for liten grad tematiserer seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk, og at mange ansatte i barnevernet opplever å bli usikre i møte med denne tematikken. FRI vil understreke viktigheten av at barnevernsfaglige utdanningsløp kvalitetssikrer sluttkompetansen kandidatene har om mangfoldet de møter i deres kommende arbeid, og at kjønns- og seksualitetsmangfold må tematiseres i utdanningsløpet.

Skeiv Ungdom har omtrent tusen medlemmer fordelt over hele landet. Flere av våre medlemmer har brukererfaring og har vært eller er i kontakt med barnevernet. Våre medlemmer etterlyser bedre kompetanse hos barnevernet på kjønn- og seksualitetsmangfold. Skeiv Ungdom etterlyser også en tydeligere forståelse for minoritetsstress og interseksjonalitet/samvirkende diskriminering blant ansatte i barnevernet. Skeiv Ungdom vektlegger viktigheten av at barn og unges stemmer blir hørt i arbeidet med retningslinjer for barnevernsfaglige utdanninger, og at ansatte i barnevernet får utviklet kunnskap som kan bidra til å gi dem et normkritisk perspektiv i arbeidet med mangfoldet av mennesker.

FRI og Skeiv Ungdoms høringsinnspill kommer med innspill til begge retningslinjene, og omhandler følgende høringsspørsmål:

- I hvilken grad vurderes læringsutbyttebeskrivelsene i utkastet til forskrift å dekke behovet for kompetanse i barnevernet?
- I hvilken grad vurderes utkast til forskrift å være i tråd med brukernes fremtidige behov for kompetanse i tjenestene?
- Er det kompetanse som mangler i høringsutkastet til forskrift? I så fall hvilke?

Behov for kunnskap om minoritetskjennetegn i barnevernet og en bredere minoritetsforståelse

I barnevernets arbeid står det helt sentralt å kunne fange opp barn, unge og familier som av ulike grunner er særlig utsatt, og å kunne gi rett hjelp til rett tid. Vi vet at de av oss som tilhører minoriteter, ofte kan oppleve ekstra utfordringer i livet som har sammenheng med at man tilhører en minoritet. Når det snakkes og skrives om minoriteter i barnevernsammenheng, er det imidlertid ofte med en svært begrenset forståelse av hvem man

snakker om. Ofte brukes begrepet “minoritet” der hvor man egentlig kun refererer til personer med innvandrerbakgrunn eller til urfolk. I begge retningslinjene bør man derfor inkludere ordet minoritet, og eksplisitt nevne ulike former for minoriteter.

En bred forståelse av begrepet minoritet er særlig viktig fordi mange av de utfordringene ulike minoriteter møter på i det norske samfunnet har fellestrekk mellom ulike grupper. For eksempel vet vi at både muslimer, samer, transpersoner og personer med funksjonsnedsettelse er særlig sårbare for hatefulle ytringer og diskriminering på ulike områder av samfunnet. Et viktig poeng for ansatte i barnevernet, er også bevissthet rundt det faktum at mange barn og familier kan ha flere ulike minoritetstilhørigheter og minoritetskjennetegn, og at ikke alle i en familie nødvendigvis tilhører de samme minoritetene. For skeive barn og unge, vil man ofte tilhøre en minoritet som andre i familien ikke tilhører, hvilket vil kunne medføre noen særlige sårbarheter. Mange minoritetsgrupper har det til felles at man bærer med seg dårlige erfaringer med og liten tillit til offentlige instanser, hvilket gjør minoritetskompetanse særlig viktig for ansatte i barnevernet for å kunne bygge tillit og gi rett hjelp til rett tid.

Konkrete forslag til hvordan en bred minoritetsforståelse kan inkluderes i retningslinjene:

- I *Forslag til forskrift om nasjonal retningslinje for masterutdanning i barnevern, Kap. 2 §5*. Forslag til endring under bokstav e:
Kandidaten “kan anvende faglig kunnskap til å kommunisere og samarbeide med samer og andre urfolk, flyktninger, etniske minoriteter, religiøse minoriteter, kjønnsminoriteter, seksuelle minoriteter og personer med funksjonsnedsettelse i barnevernfaglig arbeid på en selvstendig måte”.
- I *Forslag til forskrift om nasjonal retningslinje for masterutdanning i barnevernsarbeid, Kap. 2 §5*. Forslag til ny bokstav d:
Kandidaten “kan analysere hvordan det å være en del av en minoritet, som for eksempel det å tilhøre en etniske minoritet, religiøs minoritet, seksuell minoritet, kjønnsminoritet og/eller det å ha en funksjonsnedsettelse kan påvirke hjelpebehov hos barn, unge og familier i utsatte livssituasjoner.”

Behov for kunnskap om minoritetsstress i barnevernet

Minoritetsstress er *den tilleggsbelastningen individer fra stigmatiserte sosiale kategorier utsettes for på grunn av sin minoritetsposisjon (Bjørkman 2012)*. Kunnskap om minoritetsstress vil være relevant for samtlige ansatte i barnevernet, og ha overføringsverdi mellom ulike minoritetsgrupper. FRI vil på det sterkeste anbefale at kunnskap om minoritetsstress inkluderes i begge de barnevernfaglige masterutdanningene.

Konkrete forslag til hvordan kunnskap om minoritetsstress kan inkluderes i retningslinjene:

- Følgende formulering kan inkluderes i begge retningslinjene under kap 2:
“Kandidaten har kunnskap om minoritetsstress og hvordan minoritetsstress kan

påvirke livet til det enkelte barn og familie.”

Behov for særskilt kompetanse om kjønnsmangfold, seksualitetsmangfold og familiemangfold i barnevernet

FRI og Skeiv Ungdom er kjent med at barn, ungdom og familier som bryter med normer for kjønn, seksualitet og/eller har en familiekonstellasjon som bryter med normen, kan oppleve særskilte utfordringer både i møte med egen familie og i hjelpeapparatet. Manglende kompetanse og bevissthet om dette mangfoldet i hjelpeapparatet kan dermed få store konsekvenser for det enkelte barn, ungdom og/eller for en den enkelte familie. FRI ser derfor et behov for at alle ansatte i barnevernet, og særlig personer med barnevernsfaglige masterutdanninger, gjennom sin utdanning får inngående kunnskap om kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk, seksuell orientering og familiemangfold.

I november 2020 offentliggjøres resultatene fra forskningsprosjektet “ *Barnevernet i et LHBT-perspektiv*”. FRI anbefaler at Kunnskapsdepartementet vurderer om eventuelle anbefalinger som blir fremlagt i rapporten når det gjelder kompetansebehov blant ansatte i barnevernet, inkluderes i retningslinjene for de barnevernsfaglige masterutdanningene.

Behov for kunnskap om interseksjonalitet/ personer med flere minoritetskjenntegn i barnevernet

Mange barn, ungdom og familier som ansatte i barnevernet vil møte på i sitt arbeid, vil kunne tilhøre flere minoriteter samtidig. For eksempel vil barnevernet kunne møte på en ungdom som er muslim og homofil, en samisk familie hvor den ene forelderen er transperson og en ungdom som er bifil og har en funksjonsnedsettelse. I mange tilfeller vil det å tilhøre flere minoriteter samtidig kunne medføre særlige sårbarheter som det er sentralt for barnevernet å forholde seg til for å kunne gi rett hjelp til rett tid. Å vokse opp som minoritet i sin egen familie, hvilket mange skeive barn og unge gjør, kan medføre særlige utfordringer og sårbarheter for barnet/ungdommen, som ansatte i barnevernet må være bevisst på.

Særlig på masternivå er det viktig at personer som utdanner seg innenfor barnevernsfeltet har kunnskap om interseksjonalitet, sammensatt diskriminering, og utfordringer og ressurser som kan ligge i det å ha flere minoritetstilørigheter samtidig.

Konkrete forslag til hvordan kunnskap om interseksjonalitet/personer med flere minoritetskjenntegn kan inkluderes i retningslinjene:

- I *Forslag til forskrift om nasjonal retningslinje for masterutdanning i barnevern, kap 2 § 4*. Forslag til ny bokstav d:
“Kandidaten har inngående kunnskap om minoriteter, samt hvilke utfordringer og ressurser som kan ligge i å tilhøre flere minoritetskategorier.”
- I *Forslag til forskrift om nasjonal retningslinje for masterutdanning i barnevernsarbeid, kap 2, § 4*. Forslag til ny bokstav f:
“Kandidaten har inngående kunnskap om minoriteter, samt hvilke utfordringer og

ressurser som kan ligge i å tilhøre flere minoritetskategorier.”

FRI og Skeiv Ungdom takker med dette for muligheten til å komme med høringsinnspill, og stiller oss til disposisjon dersom Kunnskapsdepartementet ønsker videre innspill til hvordan kunnskap om kjønnsmangfold og seksualitetsmangfold kan integreres bedre i de barnevernsfaglige utdanningene.

Med vennlig hilsen

Ingvild Endestad

Leder

FRI- Foreningen for kjønns-og seksualitetsmangfold

Odd Thomassen

Leder

Skeiv Ungdom